మారని మనసులు

పెనుమర్తి సీతాదేవి

ఆ మూడురోజుల క్రితం గుంటూరు వెళ్లి వచ్చినప్పటి నించి రామనాథం అదోలా ఉన్నాడు. ఎప్పుడు చూసినా తగని పరాకు! శ్యామలాంబ రెండుమూడు సార్లు పిలుస్తే తప్ప పలకటంలేదు.

'ఏమండీ! మీరు మరీ అట్లా ఇదై పోతారు. భోజనానికి లెమ్మని అప్పటికి రెండుసార్లు పిలిచిన శ్యామలాంబ గట్టిగా అంది. 'ఏమిటండీ లేనిపోని అపోహలు, అనుమానాల్నూ! వాళ్లు మన పిల్లలు కాదు టండీ! మనసులో ఎన్నటికీ మర్చిపోరు. మీదంతా ఒట్టి భ్రమ! భోజనానికి లెండి, వడ్డించాను.'

రామనాథం ఒకసారి నిట్టూర్చి కుర్చీలో నించి లేచాడు.

నిజం చెప్పాలంటె రామనాథంకి సత్యంకి మధ్య చుట్టరికం ఏమీలేదు. పదేళ్ల క్రితం సత్యం బి. ఎ. చదవడానికి బెజవాడ వచ్చి రామనాథంగారి ఇంట్లో ఒకగది అద్దెకు తీసుకున్నాడు. సత్యం అణకువ, మంచితనం రామనాథం దంపతులని వెంటనే ఆకర్షించింది. దానికి తోడు సత్యంకి తల్లితండ్రులు లేరు, రామనాథంకి పిల్లలు లేరు.

ప్రత్యమ్నాయంగా త్వరలోనే సత్యం మీద రామనాథంగార్కి ఒకవిధమైన పుత్రప్రేమ ఏర్పడింది. అది రోజురోజుకు పెరిగిందేగాని తరగలేదు. ఇంట్లో చేరిన రెండుమూడు నెలల్లోనే ఇంట్లో ఒకడైపోయాడు సత్యం.

శ్యామలాంబకి కూడా సత్యం మీద తగని ప్రేమ! హోటలు తిండితో బాధపడుతున్నాడని అప్పుడప్పుడు ఏ ఆదివారంనాడో సత్యంని హోటలుకి వెళ్లవద్దని చెప్పి, ఆ రోజు అతనికి ఇష్టమైన పదార్థాలు చేసి, తమ ఇంట్లోనే భోజనానికి పిలిచేది.

అట్లాగే పరీక్షల టైములో సత్యంకి కావలసిన టీలు అవీ పెట్టి ఇస్తూ ఉండేది. అప్పుడప్పుడు వచ్చి చూస్తూ, 'మేలుకునే ఉన్నావా బాబూ! నిద్రపోతున్నావేమోనని వచ్చాను. బాగా చదువుకో నాయనా, ఫస్టు క్లాసు రావాలి. లేకపోతే ఊరుకోను' అంటూ పలకరించేది నవ్వుతూ.

సత్యం ఆ ఇంట్లో ఉండే బి. ఎ. ఫస్టు క్లాసులో పాసయ్యాడు. పాసయిన వెంటనే అదే వూళ్లో మంచి ఉద్యోగం కూడ దొరికింది. మరుసటి సంవత్సరం పెళ్లి కూడ చేసుకున్నాడు.

పెళ్లి అయిన తర్వాత ఎక్కడేనా ఒక ఇల్లు తీసికుందామనుకున్నాడు సత్యం. కాని రామనాథం దంపతులు అందుకు ఒప్పుకో లేదు.

'మేము ఉంటున్న రెండు గదులు కూడ నువ్వే తీసికో, మేము వెనక గదిలోకి మార్తాము. అంతేగాని నువ్వు మాత్రం మా ఇంటోంచి వెళ్లవద్దు బాబూ' అన్నాడు రామనాథం.

వాళ్లని అనవసరంగా కష్టపెట్టడం సత్యంకి ఇష్టంలేదు. 'మీకు ఇబ్బంది అవుతుందిగదా బాబాయ్! నా కోసం మీరు అనవసరంగా ఇబ్బంది పడటమెందుకు?' అన్నాడు.

రామనాథంగార్ని 'బాబాయ్' అని, శ్యామలాంబని 'పిన్నీ' అని పిలవడం సత్యంకి అలవాటు.

'మాకేమీ ఇబ్బంది లేదయ్యా. ముసలాళ్లం, మేము ఎక్కడ ఉన్నా 'గడిచిపోతుంది. నువ్వు ఇంట్లోంచి వెళ్లిపోతే మాత్రం చాలా బాధపడతాము. కన్నకొడుకువి కాకపోయినా, ఈ నాలుగేళ్ళ నించి అట్లా ఉన్నావు. ఇక్కడ నించి వెళ్లవద్దు బాబూ' అంది శ్యామలాంబ, బ్రతిమాలుతున్న కంఠంతో.

సత్యం ఇంకా ఏమో చెప్పబోతె వినిపించుకోకుండ తాము ఉంటున్న రెండుగదుల లోని సామాను వెనుక గదిలోకి మార్చారు. తాము వాడుకునే పెద్ద పందిరి మంచం మాత్రం అక్కడే ఉంచి, సత్యంని వాడుకో

మన్నారు.

వాళ్ళు అట్లా బలవంతపెడుతూంటే సత్యం ఎదురు చెప్పలేకపోయాడు. ఆ రోజే భార్యని తీసుకువచ్చి కాపురం పెట్టాడు.

సరళకి కూడ వచ్చిన మొదటి రోజు నించే రామనాథం దంపతులంటె ఎంతో గౌరవం ఇచ్చింది. తన భర్తలాగే తను కూడ 'బాబాయ్', 'పిన్నీ' అంటూ పిలవడం అలవాటు చేసుకుంది.

సరళకి ఇంటి పనుల్లోను, వంటలోను అన్ని విధాలా సాయపడేది శ్యామలాంబ.

ఆ ఇంట్లో ఉండగానే సత్యానికి ముగ్గురు పిల్లలు కలిగారు, ఒక ఆడపిల్ల ఇద్దరు మొగపిల్లలు.

మొదటి కాన్పుకి సరళని హాస్పిటల్లో చేర్పించినప్పుడు రామనాథంగారు ఎంత హడావిడి పడిపోయాడో!

గది బయట హడావిడిగా తిరుగుతూ, గదిలోనించి వచ్చే ప్రతి నర్సుని, ఆయాని 'మా అమ్మాయి ఎట్లా ఉంది?' అంటూ ఆతృతగా అడిగేవాడు. చివరకి 'ఆడపిల్ల' అనగానే ఎగిరి గంతేసి, 'మా ఇంట్లో లక్ష్మి పుట్టింది' అంటూ సంతోషంతో అప్పటి కప్పుడు యాభై రూపాయలుపెట్టి మిఠాయి కొనుక్కొచ్చి అక్కడ ఉన్న వాళ్ళందరికి పంచి పెట్టాడు.

తర్వాత రెండు కాన్పులకి కూడ అంతే. సత్యంకంటె రామనాథంగార్కే ఎక్కువ శాభరాగా ఉండేది.

సత్యంకి పిల్లలు కలిగిన తర్వాత రామనాథంగార్కి ఆ పిల్లలతోటే లోకం. ఎప్పుడూ ఆ పిల్లల్ని దగ్గర కూర్చోపెట్టుకుని ఏవేవో కథలు చెప్పి వినిపిస్తూ కూర్చునేవాడు. వాళ్ళని విడిచిపెట్టి ఒక్క క్షణం ఉండేవాడు కాదు.

ఆడపిల్లకి రామనాథం సలహామీద 'లక్ష్మి' అని పేరు పెట్టారు. పెద్ద పిల్లవాడి పేరు 'రమణ', చిన్నవాడి పేరు 'రవి'. వీళ్ళు కూడ, 'తాతయ్యా' అంటూ రామనాథంగార్ని వదిలిపెట్టేవారు కాదు.

ముఖ్యంగా ఆఖరివాడు మరీను! వాడికి ఎట్లా అలవాటయిందో, రామనాదంగార్ని 'పురేయ్ తాతా' అని పిలవడం అలవాటయింది. వాడు 'పురేయ్ తాతా' అన్నప్పుడల్లా రామనాదంగారు సంతోషం పట్టలేక 'ఒరేయ్ మనవడా' అంటూ ఎత్తుకుని ముద్దాడేవాడు. ఒకటి రెండుసార్లు, 'తప్పురా వెధవా! తాతయ్యని అట్లా పిలవకూడదు' అంటూ సత్యం కేకలేయబోతే, రామనాథం గారు వారించి, 'ఫరవాలేదులే అబ్బాయ్. వాడు అట్లా పిలుస్తూంటేనే ఎంతో ముద్దుగా ఉంటుంది' అన్నాడు.

శ్యామలాంబగారి విషయం చెప్పనే అక్కర లేదు వాళ్ళకి ప్రతిరోజు ఏ చెగోడీలో జంతికలో చేసిపెడ్తూ ఉండేది. పెద్దపిల్లకి కజ్జికాయలంటె మహాప్రీతి. మిగిలిన ఇద్దరికి చెగోడీలు జంతికలు అంటె ఇష్టం. కజ్జికాయలు చేస్తే, నాకు చెగోడీలు కావాలని రమణ గోల చేసేవాడు. చెగోడీలు చేసిన రోజున నాకు జంతికలు కావాలని రవి గోల చేసేవాడు. 'మీకు రేపు చేసి పెడ్తానులేరా, ఈ రోజుకి ఇవి తినండి' అంటూ వాళ్ళని సముదాయిస్తూండేది శ్యామలాంబ. ఒక్కొక్క రోజున నాకు 'అదే కావాలి' అంటూ ఎవరేనా మొరాయిస్తె, 'అబ్బబ్బ! చంపుతున్నారురా' అంటూ అవి కూడ చేసిపెట్టేది. అంతేగాని ఒక్కసారి కూడ పిల్లల్ని కసురుకోడం కాని, చేసిందేదో తినండి అంటూ కేకలేయడం గాని జరగలేదు.

'నువ్వు అనవసంగా వీళ్ళని గారాబం చేస్తున్నావు పిన్నీ! నీ అలుసు చూసి వీళ్ళు మరీ మారాం నేర్చుకుంటున్నారు' అంటూ సరళగాని సత్యంగాని - అంటె, శ్యామలాంబ నవ్వుతూ, 'చిన్న పిల్లలు, వాళ్ళు చెయ్యక పోతే మనం చేస్తామా? చిన్నతనంలో ఎవరేనా అంతే' అనేది.

ఇట్లా అయిదేళ్ళు గడిచాయి. ఈ అయిదేళ్ళు ఆ పిల్లలే తమ లోకం అన్నట్లు గడిపారు రామనాథం దంపతులు.

అందుకనే సత్యంకి గుంటూరు బదిలీ అయిందని తెలిసినప్పుడు ఎంతగానో బాధపడ్డారు. 'అబ్బాయ్! వెళ్ళక తప్పదా?' అంటూ ఎంతో విచారంగా అన్నారు.

'ఎట్లా బాబాయ్! ఉద్యోగం అన్నతర్వాత ఎక్కడికి వేస్తే అక్కడికి వెళ్ళాలి గదా! అందులోను ప్రమోషనుమీద వెళ్ళమంటున్నారు.'

'అవును బాబూ! వచ్చిన ప్రమోషను ఒదులుకుంటె ఎట్లా'' వెళ్ళక తప్పదని రామనాథంగార్కి తెలుసు.

'పోనీ అక్కడ కొన్ని రోజులు పనిచేసి, మళ్ళీ ఈ వూరికి బదిలీకోసం పెట్టుకో కూడదూ?' శ్యామలాంబ అడిగింది.

'అట్లాగే చేస్తాను పిన్నీ. మిమ్మల్ని వదిలి వెళ్ళడమంటె మాకూ బాధగానే ఉంది. కాని తప్పదు గదా!'

'ఇక్కడికి గుంటూరు చాలా దగ్గరేగా పిన్నీ! గంట ప్రయాణం మాత్రమే. వారానికోసారయినా మీరు వస్తూ ఉండవచ్చు' సరళ అంది.

'అట్లాగే అమ్మాయ్! రాకుండా ఉండామన్నా మేము ఉండగలమా?' రామనాథం గారు అన్నాడు, పేలవంగా నవ్వి.

అన్నట్లుగానే సత్యం గుంటూరు వెళ్ళిన దగ్గరనించి వారానికోసారి వెళ్ళి పిల్లల్ని చూసి వస్తూ ఉండేవాడు రామనాథం. వెళ్ళినప్పుడల్లా పిల్లలు ముగ్గురూ 'తాతయ్యా' అంటూ చుట్టేసేవారు. వెళ్ళేటప్పుడు ఉత్త చేతుల్తో వెళ్ళక, వాళ్ళకి కావలసినవన్నీ శ్యామలాంబ చేసిపెట్టగా తీసికెళ్ళేవాడు. రామనాథంని చూస్తూనే, 'నాకు కజ్జికాయలు తెచ్చావా తాతయ్యా', 'నాకు చెగోడీలు', 'పురేయ్ తాతా! నా జంతికలు ఏవిరా?' అంటూ పిల్లలు ముగ్గురూ ఎగబడేవారు. వాళ్ళకోసం తెచ్చినవి వాళ్ళకిచ్చి, ఆ పూట వాళ్ళతో కాలక్షేపంచేసి, తిరిగి సాయంత్రం బయలుదేరి బెజవాడ చేరుకునేవాడు రామనాథం.

అట్లాగే మూడు రోజుల క్రితం గుంటూరు వెళ్ళాడు. అంతకి క్రితం ఒంట్లో సరిగా లేకను, అర్జంటు పనులు ఉండటంవల్లను రెండు వారాలు వెళ్ళడం కుదరలేదు.

పిల్లల్ని చూడాలని ఎంతో ఆశతో వచ్చిన రామనాథం, పిల్లలందర్నీ వెంకట్రావు సినిమాకి తీసుకెళ్ళాడన్న తెలుసుకుని [illegible] కారిపోయాడు. పిల్లలకోసం సాయంత్రం వరకు చూసి, వాళ్ళు ఇంకా రాకపోయే[illegible]టికి రైలుకి టైము అవడంవల్ల [illegible] వెళ్ళిపోక తప్పలేదు. పిల్లలు [illegible] అని ఎంతో బాధపడ్డాడు.

కాని స్టేషనులో జోగారావు చెప్పిన విషయం రామనాథంగార్ని [illegible] బాధ పెట్టింది.

వెంకట్రావు సరళకి [illegible] అవుతాడు. బాగా డబ్బున్నవాడు, గుంటూరులో పెద్ద వ్యాపారం. ఆయనకి ఒక కొడుకు, ఒక కూతురు, వాళ్ళకి పెళ్ళిళ్ళు చేసి పదేళ్ళు

అయింది! కాని దురదృష్టవశాత్తూ వాళ్లిద్దరికీ సంతానం లేదు. కలిగే సూచనలు కూడ లేవు.

అంతస్థుల తేడావల్ల, దగ్గర్లోనే ఉన్నా ఎప్పుడూ సరళని చూడటం కోసం వెంకట్రావు బెజవాడ వెళ్లలేదు. వెళ్లాలనే ఉద్దేశం కూడ ఎప్పుడూ కలగలేదు.

సత్యంకి బదిలీ అయిందని, ప్రస్తుతం గుంటూరులోనే ఉంటున్నాడనీ తెలిసికూడ ఎప్పుడూ వీళ్ల ఇంటికి రాలేదు. కారణం అంతస్థుల తేడా.

కాని పదిరోజుల క్రితం అనుకోకుండా సత్యం ఇంటికి వచ్చిన వెంకట్రావు, సత్యం ముగ్గురు పిల్లల్ని చూసి ఎంతో ముచ్చట పడ్డాడు. 'తాతయ్యా' అంటూ సరళ చెప్ప గానే, పిల్లలు చనువుగా దగ్గరికి రావడం చూసి మరీ సంతోషించాడు. అప్పుడే అని పించింది, తనకి స్వంత మనవలు ఎవరూ లేకపోయినా, ఆ కొరత ఈ పిల్లల వల్ల తీర్చుకోవచ్చని.

ఆ రోజు నుంచి సత్యం ఇంటికి ప్రతి రోజు రావడం మొదలుపెట్టాడు వెంకట్రావు. సాయంత్రం వచ్చి తన కారులో పిల్లల్ని వూరంతా తిప్పేవాడు. వాళ్లకి అవి ఇవి కొనిపెట్టేవాడు. వద్దని సరళ చెప్పినా వినక, వాళ్లకోసం మంచి మంచి ఖరీదైన ఆటవస్తువులు కొని తెచ్చేవాడు. బిస్కెట్లు చాక్లెట్లు స్వీట్లు డబ్బాలకి డబ్బాలు కొనే వాడు.

'అట్లాంటి తాత వాళ్లకి దొరికాడయ్యా రామనాథం! పిల్లలు, వాళ్లకేమి తెలుస్తుంది! చక్కగా కారులో తిరగవచ్చు. ఆడుకోడా నికి మంచి మంచి ఆటవస్తువులు. తినడా నికి బిస్కెట్లు చాక్లెట్లు. ఇహ నిన్ను గుర్తించుకుంటారా!' అంటూ ముగించాడు జోగారావు.

నిజమే!

పిల్లలకేమి తెలుస్తుంది!

తను కారులో తిప్పలేడు. ఖరీదైన ఆట వస్తువులు కొనలేడు. ఆ పనులు వెంకట్రావు చెయ్యగలడు.

అందుకనే రామనాథం అంతగా కుమిలి పోతున్నాడు.

'నా మాట విని ఈ ఆదివారం మళ్లీ వెళ్లిరండి. మీరు అనవసరంగా బాధపడు తున్నారు. ఎంత డబ్బు ఉన్నవాడైనా, ఆ

మానని మనసులు

వెంకట్రావుగారు మీ స్థానం పొందలేడండీ! పిల్లలు దేవుళ్లతో సమానం! మన పిల్లలు మనల్ని ఎన్నటికీ మర్చిపోరు. ఈ ఆదివారం ఇంకోసారి వెళ్లిరండి, నా మాట నిజమని తేల్తుంది' అంటూ శ్యామలాంబ మరీ మరీ చెప్పింది.

తనకి అనుమానంగా ఉన్నా, పిల్లల్ని చూడాలనే కాంక్ష తీవ్రంగా ఉండడం వల్ల, ఆదివారం బయలుదేరి వెళ్లాడు రామనాథం.

కాని గుంటూరు స్టేషనులో దిగినప్పటి నించి సత్యం ఇంటికి వెళ్లేంతవరకు ఒకటే అనుమానం!

పిల్లలు తనని పలకరిస్తారో లేదో! ఇది వరకటిలా 'తాతయ్యా' అంటూ దగ్గరకి వస్తారో రారో! అసలు తనని మర్చి పోయారో! ఆ వెంకట్రావు పిల్లల్ని తీసు కుని ఎక్కడికేనా వెళ్లాడేమో! ఒకవేళ ఇంట్లో ఉన్నా, ఆ వెంకట్రావుని వదిలి తన దగ్గరికి వస్తారో రారో!

సత్యం ఇల్లు దగ్గరవుతున్న కొద్దీ రామనాథంగారికి భయం ఎక్కువయింది. వెంకట్రావు ఇంట్లో లేకుండా వుంటే

కీర్తికాంత

అజ్ఞు లభిమానించి,ఆహా!యని నుతించి,
ఔను,నిజమున్నంతఅదియే ప్రతిష్టయై,
అందలమెక్కించె నంతియేగాని, ఏ
ఖ్యాతిలో నేమున్నదరయ నే దక్కటా!

పేరుకోసమ్మింత పేరాస, పోరాట
మారాట మేల? నాకర్థమే కాలేదు!
ఔరా! విచిత్రమీ వ్యామోహమని తలచి,
ఆశ్చర్య పడినంత అలతి నగవుదయించె!

సారహీనమ్మి యశః కాంక్ష! సాహితీ
జగతి నన్నింక విస్మరించెనేని, నా
స్మరణమే లోకాన మరణించెనేని, మన
సార శాశ్వత భాగ్యశాలినని గర్వింతు!

కాని, నెమ్మది నెన్నడయిననీవాక్యంత
యేని నను గూర్చి భావించుటేలోలోన
ఖండ నిరుపయకీర్తిగా దోచి, నెచ్చెలీ,
మానసమ్మానందమయమై పరవశించె!

— పి. గణపతిశాస్త్రి.

బాగుండును అనుకున్నాడు. అసలు తను రావడం పొరపాటేమో అనికూడ అనిపించింది.

పిల్లలు తనని మర్చిపోయారనే బాధ కంటె, తను వచ్చినప్పుడు పిల్లలు మును పటిలా 'తాతయ్యా' అంటూ దగ్గరకి రాక పోతే పడే బాధ ఇంకా ఎక్కువగా ఉంటుంది.

మెట్లు ఎక్కబోతూ ఒక్కసారిగా ఆగి పోయాడు రామనాథంగారు. ముందుకు అడుగు వేయడానికి కాళ్లాడలేదు. కిటికీలో నించి ప్రక్కగదిలో ఉన్న వెంకట్రావు కన పడేటప్పటికి రామనాథంగారికి ముచ్చె మటలు పోశాయి.

లక్ష్మి ఒకపెద్ద జపాను బొమ్మ ఒళ్లో పెట్టుకుని వెంకట్రావు ఏదో అడుగుతూంటె సమాధానం చెప్తోంది. రమణ ఒక చేత్తో లడ్డూ పుచ్చుకుని మధ్య మధ్య తింటూ ఏదో పెద్ద బొమ్మల పుస్తకం తిరగేస్తున్నాడు. ప్రక్కనే టేబులు మీద పెద్ద స్వీట్ పాకెట్టు ఉంది. రవి మాత్రం ఎక్కడున్నాడో కనపడలేదు.

రామనాథంగారికి ఏమి చేయాలో అర్థం కాలేదు. తిరిగి వెళ్లిపోదామనిపించింది. కాని ఇంతదూరం వచ్చి పిల్లల్ని పలకరించకుండా తిరిగి వెళ్లబుద్ధి కాలేదు. వాళ్లు తనని పలకరించక పోయినా, ఒకసారి తనివితీరా వాళ్లని చూసి మరీ వెళ్లాలనిపించింది.

చెమ్మగిలిన కళ్లని తుడుచుకుని ముందు గదిలోకి వచ్చి 'అమ్మాయ్! సరళా!' అంటూ నెమ్మదిగా పిలిచాడు, కంపించే కంఠంతో.

అంతే!!

ఒళ్లో ఉన్న జపాను బొమ్మని అక్కడే పారేసి 'తాతయ్యా' అంటూ పరుగున వచ్చింది లక్ష్మి.

తింటున్న లడ్డూని ఒక మూలకి విసి రేసి, 'తాతయ్య వచ్చాడు' అంటూ పరు గున వచ్చాడు రమణ.

ఆట వస్తువులు బిస్కెట్లు చూసి చిన్నపిల్లలు ఆశపడటం సహజమే! పిల్లలు కోరేవి అవే కాబట్టి అవి చూస్తే సంతోష పడ్తారు. అవి చూపించినవారి దగ్గరకి రావడం కూడ జరుగుతుంది.

కాని అవి చూపించిన మాత్రంలో పిల్లల మనస్సులు చూపించినవారివైపు తిరుగుతుం దనుకోడం వట్టి భ్రమ!

పిల్లలు దేవుళ్లతో సమానం అని వూరికే

మారని మనసులు

అవలేదు. చిన్నపిల్లలకి ఆలోచనాశక్తి ఎక్కువగా లేకపోయినా, తమ మీద ఎవరికి నిజంగా ప్రేమ వుందో వాళ్ళకి తెలుస్తుంది. బిస్కెట్లు చాక్లెట్లు చూసి ఎవరి దగ్గరకేనా వెళ్ళినా, అది తాత్కాలికం మాత్రమే! ఆ బిస్కెట్లు తినేయగానే వాళ్ళ దగ్గర నించి వెళ్ళిపోతారు.

పిల్లల్ని మనస్ఫూర్తిగా లాలించి బుజ్జగిస్తే, వాళ్ళ ప్రేమకి పాత్రులు అవవచ్చు. ఆ ప్రేమ చిరస్థాయిగా ఉంటుంది. అంతే గాని, వాళ్ళకి బిస్కెట్లు, చాక్లెట్లు ఎరగా చూపించి దగ్గరకి తీసికుంటె, అది తాత్కాలికమే అవుతుంది. ఆ చూపించిన 'ఎర' అయిపోగానే పిల్లలు కూడా దూరం అవుతారు. డబ్బుతో దేన్నేనా కొనవచ్చేమో గాని పిల్లల మనస్సులు మాత్రం కొనలేరు.

పిల్లల ఈ మనస్తత్వం వెంకట్రావు తెలుసుకోలేకపోయాడు. రామనాధం తెలుసుకోలేకపోయాడు. అందుకనే పిల్లలు తనవాళ్ళు అయారని వెంకట్రావు అపోహ పడ్డాడు. తనకి దూరం అయారని అనవసరంగా రామనాథం బాధపడ్డాడు.

తనని పలకరించరు, తన దగ్గిరకి రారు అనుకుంటూ వచ్చిన రామనాథం, తన చిన్న పిలుపు వినగానే ప్రక్క గదిలోనించి పిల్లలు 'తాతయ్యా' అంటూ బాణాల్లా దూసుకు వచ్చి తనని చుట్టేశేటప్పటికి, అవాక్కయిపోయి అట్లాగే నిలబడిపోయాడు. తను చూస్తున్నది కలా నిజమా అనిపించింది.

'తాతయ్యా' నాకు కజ్జీకాయలు తెచ్చావా లేదా?' అంటూ లక్ష్మి, 'నాకు చెగోడీలో' అంటూ రమణ అడుగుతూ రామనాధంని ఇటు అటు గుంజుతూంటె, అప్పటికి మళ్ళీ ఈ లోకంలో పడి, అమాంతం ఇద్దరినీ తనకి దగ్గిరగా లాక్కున్నాడు.

'తెచ్చానురా, ఎప్పుడేనా మీకు లేకుండా వచ్చానా?' అంటూ ఇద్దరినీ తన రెండు చేతులోట్టి గట్టిగా హృదయానికి హత్తుకున్నాడు. ఆనందం అవధులు దాటగా రామనాధంగారికి కళ్ళంబట నీళ్ళు తిరిగాయి.

'ఏడుస్తున్నావు ఎందుకు తాతయ్యా?' లక్ష్మి అడిగింది అదోలా చూస్తూ.

'లేదు తల్లీ లేదు! ఏడవటం లేదు.' పిల్లలిద్దరి వీపులు నిమురుతూ అన్నాడు రామనాధం.' ఇది ఏడుపు కాదమ్మా! సంతోషం! పరమసంతోషం. విపరీతమైన సంతోషం!'

రామనాదం చెప్పేదేమిటో లక్ష్మికి అర్థం కాలేదు. 'సరయితే నా కజ్జీకాయలు ఇయ్యి' అంది.

'ఇస్తున్నా తల్లీ ఇస్తున్నా' అంటూ గబగబా సంచి విప్పి, పిల్లలిద్దరికీ చెరొక పొట్లం ఇచ్చి, మళ్ళీ ఇద్దరినీ తన గుండెలకి అదుముకున్నాడు, తననించి ఎక్కడ విడిపోతారో అన్నట్లు.

అప్పుడే లోపలనించి వచ్చి, 'ఎప్పుడొచ్చావు బాబాయ్' అంటూ పలకరించిన సరిత మాటలు మొదట్లో వినిపించుకోలేదు రామనాధం. పిల్లల ఒళ్ళు బుగ్గలు తడు

కూరలూ గుణాలూ!

బాతు

బాతు గుడ్లు బలాన్ని చేకూరుస్తాయి. దేహపుష్టి నిస్తాయి కాని మిక్కిలి వాతాన్ని చేస్తాయి.

పెంపుడు బాతు మాంసం కాక చేస్తుంది. దేహపుష్టి నిస్తుంది. కిడ్నీస్‌కు, గుండెకు, రొమ్ముకు సత్తువ నిస్తుంది. పుంస్త్వమును హెచ్చిస్తుంది. జీర్ణం చేసుకోగలిగే వారికి బాతు మాంసం చాలా మేలు చేస్తుంది. ముఖ్యంగా దీని ప్రక్కల మాంసం సులభంగా జీర్ణమయి మంచిరక్తాన్ని ఉత్పత్తి చేయుటకు దోహదం చేస్తుంది. తక్కిన భాగాలు ఆలస్యంగా జీర్ణమవుతాయి. రక్తాన్ని మలిన పరుస్తాయి. కాక తత్వం గలవారికి బాతు మాంసం హాని చేస్తుంది. తలనొప్పి తెస్తుంది. అడవి బాతు మాంసం పెంపుడు బాతుమాంసం కన్నా శ్రేష్ఠమైనది.

దీని దుర్గుణాలకు విరుగుళ్ళు:— 1. సిరికా, 2. సికింజబీను. 3. సొంటి. 4. అల్లం. 5. పులుసు.

పావురాపిట్ట మాంసం

పావురా పిట్ట మాంసం కాకచేసి అర్బును. దేహపుష్టి నిస్తుంది. పుంస్త్వమును హెచ్చిస్తుంది. పైత్యవాతం, రక్తపైత్యం, శూల, [illegible] వాతం, ఉబ్బురోగం, కలవారికిది [illegible] చేస్తుంది. రెక్కలు దాని పిల్లల [illegible] ఆరోగ్యకరమైనది.

[illegible] రెట్టను (మలాన్ని) [illegible] దాని [illegible] ప్రాతకు తుల [illegible] చొప్పున తేనెలో కలిపి పదిహేను [illegible] పుచ్చుకొనిన మూత్ర వంకర [illegible] తగ్గుతుంది.

పావురం యొక్క మాంసం కాక తత్వం కలవారికి తలనొప్పిని కలుగజేస్తుంది.

దీని దుర్గుణాలకు విరుగుళ్ళు:— 1. సిరికా 2. ద్రాక్షపళ్లరసం.

కౌజుపిట్ట మాంసం

కౌజుపిట్ట మాంసం—కఫరోగం, అగ్నిమాంద్యం, వాతంగల గలవారికి మిక్కిలి పథ్యమయినది. రక్తపైత్యాన్ని పోగొట్టును. శుభ్రమైన రక్తాన్ని ఉత్పత్తి చేస్తుంది. దేహానికి, మెదడుకు, బలాన్ని చేకూరుస్తుంది. ఆడపిట్ట మాంసం మిక్కిలి బలాన్ని చేకూరుస్తుంది. దీని గుడ్లు మంచి ఇంద్రియ వృద్ధి నిస్తాయి. మొగపిట్ట మాంసం పైత్యం కాక చేస్తుంది. ఉష్ణ తత్వం గల వారికి తల నొప్పి కల్గిస్తుంది.

దీని దుర్గుణాలకు విరుగుళ్ళు:— 1. చింతపండు పులుసు, 2. సిరకా 3 నిమ్మపండు పులుసు, 4. అల్లం.

గువ్వపిట్ట మాంసం

గువ్వపిట్ట మాంసం కాకచేసి అర్బును త్రిదోష హరమైనది. పావురాపిట్ట మాంసం కంటే శ్రేష్ఠమయినది. మంచి రక్తాన్ని ఉత్పత్తి చేస్తుంది.

వాతరోగం, కామిల, కడుపునొప్పి, పాండు రోగం గలవారలకు మేలు చేస్తుంది.

గురుత్వంగా ఉంటుంది. ఉష్ణ శరీరులకు తలనొప్పి కలిగిస్తుంది. దీని దుర్గుణాలకు విరుగుళ్ళు: 1. పంచదార 2. నెయ్యి 3. పసుపు.

– సేకరణ: ఆకుండి నారాయణమూర్తి

ముతూ కూర్చున్నాడు. సరళ మూడోసారి పిలుస్తేగాని వినపడలేదు. తలెత్తి, నవ్వుతూ నిల్చున్న సరళని చూసి, అప్పుడు పలకరించాడు, 'అమ్మా! సరళా! బాగున్నావా' అంటూ.

అంతవరకు ఇదంతా ప్రక్క గదిలోనించి నిర్ఘాంతపోయి చూస్తూ కూర్చున్న వెంకట్రావు నెమ్మదిగా ముందుగదిలోకి వచ్చి, సరళతో 'అమ్మాయ్! నేను మళ్ళీ వస్తాను' అంటూ గబ గబా బయటికి వెళ్ళిపోయాడు, పిల్లల వంక ఒకసారి చూసి.

కాని పిల్లలు అతన్ని పట్టించుకునే స్థితిలో లేరు. వాళ్ళు అసలు తాతయ్య తెచ్చిన కజ్జికాయలు, చేగోడీలు తినడంలో నిమగ్నులయారు.

'అమ్మాయ్! చిన్నవాడేడీ ?'

'నిద్రపోతున్నాడు బాబాయ్! లేపమంటావా ?'

'వద్దు వద్దు! నిద్రపోనీ, ఇప్పుడు అనవసరంగా నిద్రలేపడం దేనికి!'

'కాని చిన్నవాడు ఈ హడావిడికి ఎప్పుడో లేచాడు. ముందుగదిలోకి వచ్చి, 'ఒరేయ్ తాతా!' అంటూ పిలిచాడు, చాటంత ముఖంతో.

రామనాథం ఒక్క ఉదుటున లేచి, 'ఒరేయ్! మనవడా' అంటూ రెండు అంగల్లో వెళ్ళి, రవిని అమాంతం ఎత్తుకున్నాడు.

'ఒరేయ్! జంతికలు ఏవిరా?' తన మీద ముద్దుల వర్షం కురిపిస్తున్న తాతయ్య ముఖంని నెట్టివేస్తూ దబాయింపుగా అడిగాడు రవి.

'అరెరె! ఆ మాటే మర్చిపోయారా' అంటూ సంచిలోనించి పొట్లం తీసి రవి చేతికి ఇచ్చాడు రామనాథం.

ఇప్పుడు రామనాథం మనస్సు సంతోషంతో నిండిపోయింది. పీనుగులా వచ్చిన మనిషి ఏనుగులా అయాడు. ఒకటి కాదు పది ఏనుగుల బలం వచ్చింది.

'ఈ పిల్లలు నావాళ్ళు! ఎప్పటికీ నావాళ్ళే! నన్ను మర్చిపోరు! ఎన్నటికీ మర్చిపోరు! వెయ్యి వెంకట్రావులు రానీ! పదివేల బిస్కెట్ల ప్యాకెట్లు తేనీ! భయంలేదు, నా మనవలు నన్ను వదిలిపెట్టరు' అనుకున్నాడు, సందేహ నివృత్తి అయి తేలిక పడ్డ హృదయంతో. ●

నకిలీలను చూచి మోసపోవద్దు
యిప్పుడు కొత్త ఆకుపచ్చ డబ్బాలో వచ్చుచున్నది.

కండ్ల అందమునకు ఆరోగ్యమునకు
దర్బార్ కాజల్ (కాటుక)
(రిజిష్టర్డు)
తయారు చేయువారు: రాంబీర్ కంపెనీ, బొంబాయి—4.
ఏజంటు: శ్రీ వెంకటేశ్వర ట్రేడ్ ఏజన్సీస్,
నందిపాటి వారి వీధి, విజయవాడ—1. ఫోన్ నెం: 7162

వైద్య రీత్యా ఋజువైన
స్ట్రెప్సిల్స్
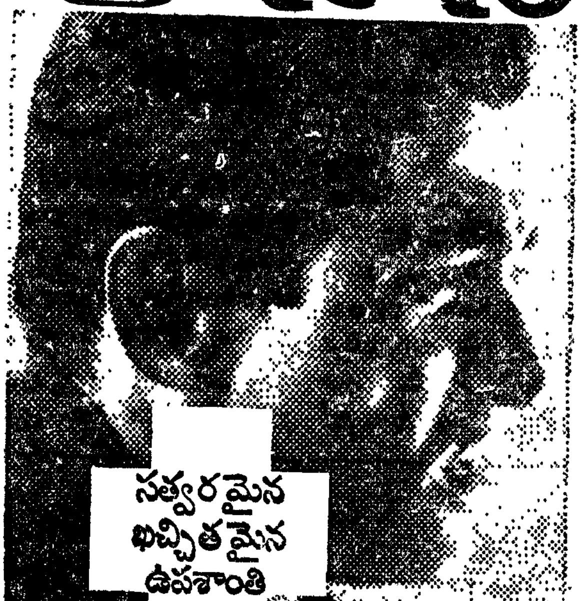

గొంతు నొప్పులకు, దగ్గులకు
గొంతు నొప్పులను దగ్గులను కలిగించే క్రిములను త్వరితంగా నిర్మూలించ గలిగినట్లు నిరూపించబడిన ప్రత్యేకమైన 2 యాంటిసెప్టిక్స్ స్ట్రెప్సిల్స్‌తో గలవు. మీ గొంతుకు హాయి నిచ్చే ఉపశాంతిని అతి త్వరితంగా పొందుటకు స్ట్రెప్సిల్స్‌ను నమ్ముకోండి.

స్ట్రెప్సిల్స్ ఇచ్చే ఉపశాంతి సత్వరమైనది మరియు ఖాయమైనది